

Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost
září 2026
125 Kč

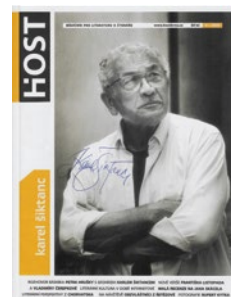
TÉMA
České vlny
ve Frankfurtu

ROZHOVOR
Constance Debré
Zachránit nás může
jedině forma

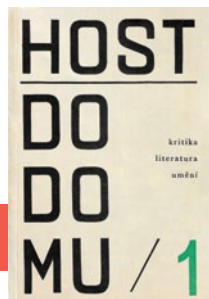
ESEJ
Alena Machoninová
Ruská literatura
na pozadí katastrofy

HISTORIE
Apolena Rychlíková
O Karlu Vachkovi

**LERNER
JAZYK JE ZJIZVENÁ
TECHNOLOGIE**

HOST UŽ více než sto let

Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost

Číslo 7 | 2026, ročník XLII

Vyšlo v Brně 7. září 2026

Beethovenova 4, Brno, 602 00

tel.: 725 606 144

objednavky@casopishost.cz

www.casopishost.cz

Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host

(IČ 48 51 48 53),

s laskavou finanční podporou

Ministerstva kultury ČR

a statutárního města Brna

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine

(www.eurozine.com) eurozine

Registrováno Ministerstvem kultury ČR

pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938

Vychází 10× ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor

Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora

Václav Maxmilián | redaktor

Ondřej Nezbeda | redaktor

Frederika Halfarová | produkce

Alena Němcová | jazyková redaktorka

Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny

Matěj Málek | grafická úprava a sazba

David Konečný | fotograf

Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec,

Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár,

Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách,

Anna Pospěch Durnová, Zuzana Řihová, Petr Vizina

Písmo | Kunda (Superior Type)

a Atyp (Suitcase Type Foundry)

Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²)

a Holmenn (70 g/m²)

Foto na obálce | McArthur Foundation

Ilustrace | Veronika Jelinek

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč

Předplatné na www.h7o.cz/predplatne

nebo telefonicky na čísle 775 995 695:

tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč,

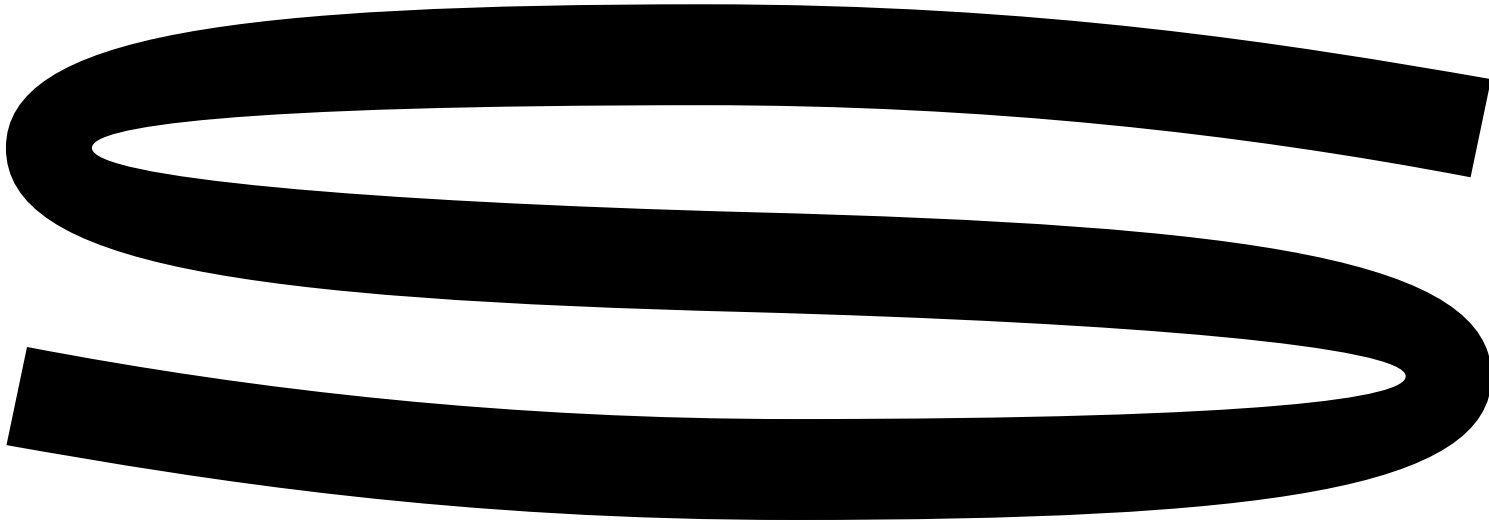
tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha

a První novinová společnost, a. s., Praha

Zasílání předplatného zajišťuje firma

SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha

POMALÁ PAST SE SILNÝM STISKEM

Jan Němec

Náš grafik Matěj Málek vypočetil na jedné ilustraci v tomto čísle *Hosta* ducha doby jako smutného údržbáře v datovém centru Amazonu. Doprovodil tak článek mého kolegy Zdeňka Staszka o tom, že — stručně řečeno — internet se rozbil: je plný AI krámů, agresivní reklamy, únavných trendů, clickbaitových titulků a nanicovatých bublin. Nebyl by to však duch doby, aby neměl tisíc podob, a nebyl by to literární měsíčník, aby se je nesnažil zachycovat. Literatura jako pomalá past se silným stiskem? Přesvědčit se o tom můžete například v rozhovorech se dvěma zvláště výraznými hlasy současnosti: Američanem Benem Lernerem, s nímž mluvil Marek Torčík, nebo Francouzskou Constance Debré, tu zpovídal Michal Tallo. Rusistka Alena Machoninová pak ve svém vynikajícím eseji zkoumá, jak se soudobá ruská literatura vyjímá na pozadí válečné katastrofy. Záříjový *Host*: duch doby v příručním zrcadélku zamženém vlastním dechem.

OHLÉDNUTÍ

- 8 Petr Minařík: Stoprocentní rabat

OSOBNOST

- 11 Jazyk je zjizvená technologie. S Benem Lernerem o jeho novém románu, příliš dokonalých technologiích a o tom, že pomáhá broukat si

VÝROČÍ

- 18 Jan Němec: Pouze když přetáhl o víc než deset minut, začali jsme se co nejněžněji vrtět. Milan Uhde 90

KONTEXTY

- 22 Zdeněk Staszek: Kritická infrastruktura ducha. O utrápeném internetu, úspěchu Wikipedie a možnostech nezávislosti

TÉMA ČESKÉ VLNY VE FRANKFURTU

- 32 Ondřej Nezbeda: Malá literatura u velkého moře. O smyslu hostování na Frankfurtském knižním veletrhu a o tom, co přijde po něm

- 38 Jsme známí melancholií říznutou sebeironií. S ředitelem Českého literárního centra Martinem Kraflem o přípravách na veletrh
42 Ondřej Cikán: Autorstvo a mrtvolstvo. O české literatuře v německých zemích
44 Anketa

ESEJ

- 48 Alena Machoninová: Ruská literatura na pozadí katastrofy

BELETRIE

- 55 **ateliér** Jiří Šigut
57 **básnířka čísla** Bernardeta Babáková: Tluču do mrtvé obrazovky parcel boxu
65 **povídka** Ilya Kharkow: Na prodej
68 **nová jména** Luz: Mezihvězdné lety s nejistou destinací

ROZHOVOR

- 75 Zachránit nás může jedině forma. S francouzskou spisovatelkou Constance Debré o tom, že svět nikdy nepochopíme a konflikty jsou v pořádku

HISTORIE

- 82 Apolena Rychlíková: Ještě jednou jim šlápnout do ksichtu!
O Karlu Vachkovi, jeho škole zmatku a potřebě nutit lidi
myslet jinak

KRITIKY

- 90 Constance Debré: Jméno (Kryštof Eder)
92 Daniel Prokop: Spravedlivý růst. O stagnujícím Česku
a prosperitě pro všechny (Jan Bittner)
94 Agnieszka Szpila: Bosorky (Marta Ljubková)

RECENZE

- 96 Milan Kundera: Pomalost (Jan Němec)
97 Boileau-Narcejac: Ta, která nebyla (Míla Janišová)
98 Petr Borkovec: Malé lodě (Libor Staněk II.)
99 Joshua Mensch: Protože (Kryštof Mec)
100 Wolf Haas: Vadný kontakt (Michaela Škultěty)
101 Robert Zola Christensen: Balonky zakázány
(Daniela Mrázová)
102 Tereza D. Reichelová: Acheron (Lucie Linderová)
103 Radomír Donvetr: Gaussův kopec (Kryštof Špidla)
104 Beatriz Serrano: Nespokojenost (Kryštof Eder)
105 Bastien Vivès: Polina (Václav Maxmilián)

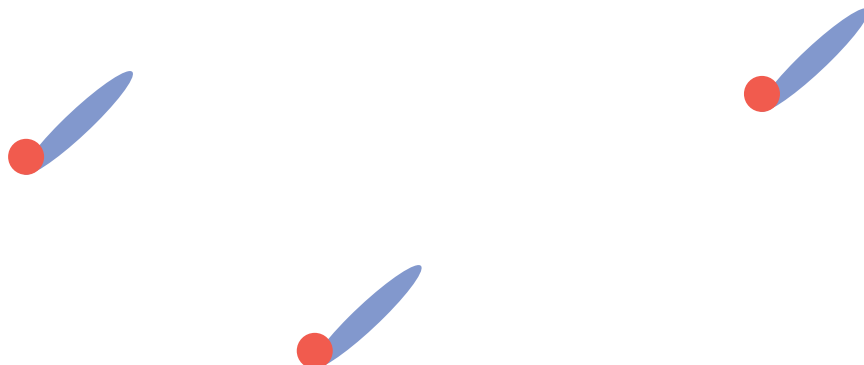
SLOUPKY

- 5 **názor** Václav Maxmilián: Filmy historii nejen vyprávějí,
ale také ji proměňují
20 **checkpoint** Adéla Knapová: Čas slouhů
21 **minuscule** Marek Šindelka: Můj měšťák
28 **vzor** Michal Kašpárek: Anička si rozsvítila stolní lampu,
rozespale pohlédla na hodiny a zaječela
29 **žena a život** Anna Durnová: Život jako fěrová zóna
47 **rabbit hole** Lubomír Tichý: Únava z obličejů
47 **druhá vášeň** Marek Torčík: Gramatika mraků
53 **manuál** Václav Maxmilián: Manuál k Pedru Almodóvarovi
73 **mikrostop** Václav Maxmilián: Ropucha za límecem
80 **bibliofilka** Martin T. Pecina: Býval jsem mladistvým
alkoholikem
107 **atašé** Ondřej Nezbeda: Protijed vůči radám na dobrý život
112 **memo** Jakub Jetmar: Kaufland premium
4 **hostpot** Statusy
6 **drobenka**
7 **zprávy**
88 **madlenka** Milana Děžinského
106 **rozečteno** Tipy redakce

DROBENKA

Začíná podzimní sezona literárních festivalů: poslední srpnový týden proběhla ostravská Inverze, první zářijový víkend táborský Tabook a začátkem října se v Centru současného umění DOX chystá FALL. * Svůj vlastní festival má Arnošt Lustig, k nedožitým stoletým narozeninám: FestivAL100 probíhá v deseti zemích a na čtyřech kontinentech. * Objevily se zprávy, že v různých částech světa mizejí po tisících knihy z antikvariátů — technologické firmy je údajně skupují jako potravu pro své velké jazykové modely, které se na nich vykrmují. * Filozofická fakulta Univerzity Karlovy plánuje snížit počet pracovišť z 38 na 33 — restrukturalizace se má dotknout mimo jiné Ústavu translatologie, Katedry estetiky nebo Katedry filmových studií. * Závan starého světa: žalem po manželovi zemřela ve svých šestapadesáti letech Marjane Satrapiová, autorka komiksu *Persepolis*. * A ještě jedna smrt: při motocyklové nehodě zahynul irský hudebník Glen Hansard; jeho pohřeb v Dublinu se stal největší kulturní událostí léta. * Server *iLiteratura* během srpna dočasně omezil činnost, důvodem je dle redakce snížená dotace, která neumožňuje celoroční přípravu plnohodnotného obsahu. * Projekt Karla Škrabala Nedělní chvilka poezie.cz zahájil nakladatelskou činnost. * V brněnském Městském divadle se chystá premiéra adaptace románu Miroslava Hlauče *Letnice* — světová premiéra (nezní to světově?) proběhne 19. září. * Knižní trh pomalu zaplavují díla vytvořená AI a někteří nakladatelé ve spolupráci s autorskými svazy zavádějí certifikát Human Authored, který má garantovat stoprocentně lidský původ díla; nestačilo by prostě bio? * Pozdravy ze záhrobí: vyšla *Pomalost* Milana Kundery a *Stará postel* Ludvíka Vaculíka.

STOPROCENTNÍ RABAT

Petr Minařík

**S Benem Lernerem o jeho novém románu, příliš dokonalých
technologiích a o tom, že pomáhá broukat si**

JAZYK JE ZJIZVENÁ TECHNOLOGIE

Text Marek Torčík

Chvíli to vypadalo, že by Ben Lerner mohl přijet na festival FALL v Centru současného umění DOX. Nakonec se musíme spokojit s tím, že česky na podzim vyjde jeho nový román *Přepis* — a přiřadí se tak ke dvěma již vydaným, *Topecké škole* (2022) a *22:04* (2025). Ve vůbec prvním rozhovoru pro české médium mluví jeden z nejvýraznějších současných amerických spisovatelů o tom, co všechno dokáže vyvolat jeden rozbitý mobilní telefon, o lidském hlasu nebo o hranicích mezi fikcí a skutečností.

Checkpoint

ČAS SLOUHŮ

Adéla Knapová

Letošní léto je na Ukrajině horké. Nejen kvůli pokračujícím vražedným ruským útokům nebo katastrofálnímu vedru. Ukrajina se rozpadá zevnitř. V pátém roce, kdy čelí brutální ruské agresi, to vlastně není překvapivé.

Vláda se chová čím dál autoritářštěji, zájmy lidí, tedy těch, kdo reálně drží Ukrajinu nad vodou a umírají při její obraně, ji nezajímají. Naopak se na jejich utrpení a obětech naučila posilovat svůj vliv a vydělávat peníze. Korupce roste, sahá až k prezidentovi, který natáčí ve své pracovně sebevědomé monology, aby nemusel odpovídat na nepříjemné otázky. Mužům jsou odírána základní občanská práva, stala se z nich oficiálně lovná zvěř. Východ země, kde přes dva roky v Charkově žiju, je pak zónou smrti, zmaru, chudoby a beznaděje, již zmírňují pouze dobrovolníci a humanitární organizace.

K tomu je třeba přičíst omezování svobody slova. Soudy a stát už nezastírají, že cenzurují média a nutí je k autocenzuře.

Jenže Ukrajinci pátým rokem bojují a umírají právě také za svobodu a demokracii. Válce, neuvěřitelnému vysílení a vedru navzdory tedy vyrazili s transparenty do ulic. Primárně proto, aby s nimi prezident opět začal komunikovat, aby jim vysvětlil ty největší skandály a aby se Ukrajina přestala přibližovat stylem vládnutí Rusku.

V podobných těžkých situacích je role takzvaných kulturních elit zásadní. Na Ukrajině obzvlášť spisovatelů. Neboť hlavně oni se — v čele s básníky — na válce „udělali“.

Bohužel mnohé z největších hvězd současné ukrajinské literatury jsou dnes v podstatě propagandisté a kážou, co a jak správně psát/myslet/říkat/tvořit.

Svoboda, pro umělce krucifiální, se pro ně dokonce stala rizikovým faktorem. Hlásají, že nastávají situace — a válka je jednou z nich —, kdy musí mít svoboda

jisté hranice a tvorba má být hlavně uvědomělá, na podporu morálky a vítězství.

Ale svoboda buď je, nebo není.

Proto není překvapením, že jste na protestech na obranu svobody a proti nástupu autokracie nepotkali vlastně žádné z oněch velkých současných spisovatelských osobností. Maximálně kdesi vzadu nenápadně ve stínu průchodu domu fotili lidi s transparenty a napsali na své sociální sítě cosi o lidové tvořivosti...

Je pátý rok války a masky spadly. Z mnohých umělců jsou sluhové režimu (cokoli se děje ve jménu boje proti ruskému nepříteli, je správné a není možné to zpochybňovat!). Stali se jimi dobrovolně; kazatelé správného, čím dál víc černobílého

a politicky korektního narativu. Umění vyměnili za službu státu. Nic proti tomu. Jen by to měli přiznat.

Zároveň vytvářejí prostředí pro kádrování ostatních. Umělci, kteří se nezpronevěřili pravdivosti tvorby a dál trvají na tom, že v krabici cenzury a hlavně uvědomělé autocenzury svobodně, a tedy pravdivě tvořit nelze, se stávají nežádoucími.

Jak smutný obrat proti situaci ještě přede dvěma lety, kdy právě silné (tedy nesmlouvavé a svobodné) umění, na němž se podíleli i dnešní arbitři angažovanosti a uvědomělosti, dávalo zdejším lidem sílu žít smrti navzdory!

Autorka je spisovatelka a novinářka.

Ilustrace Kostiantyn Zorkin

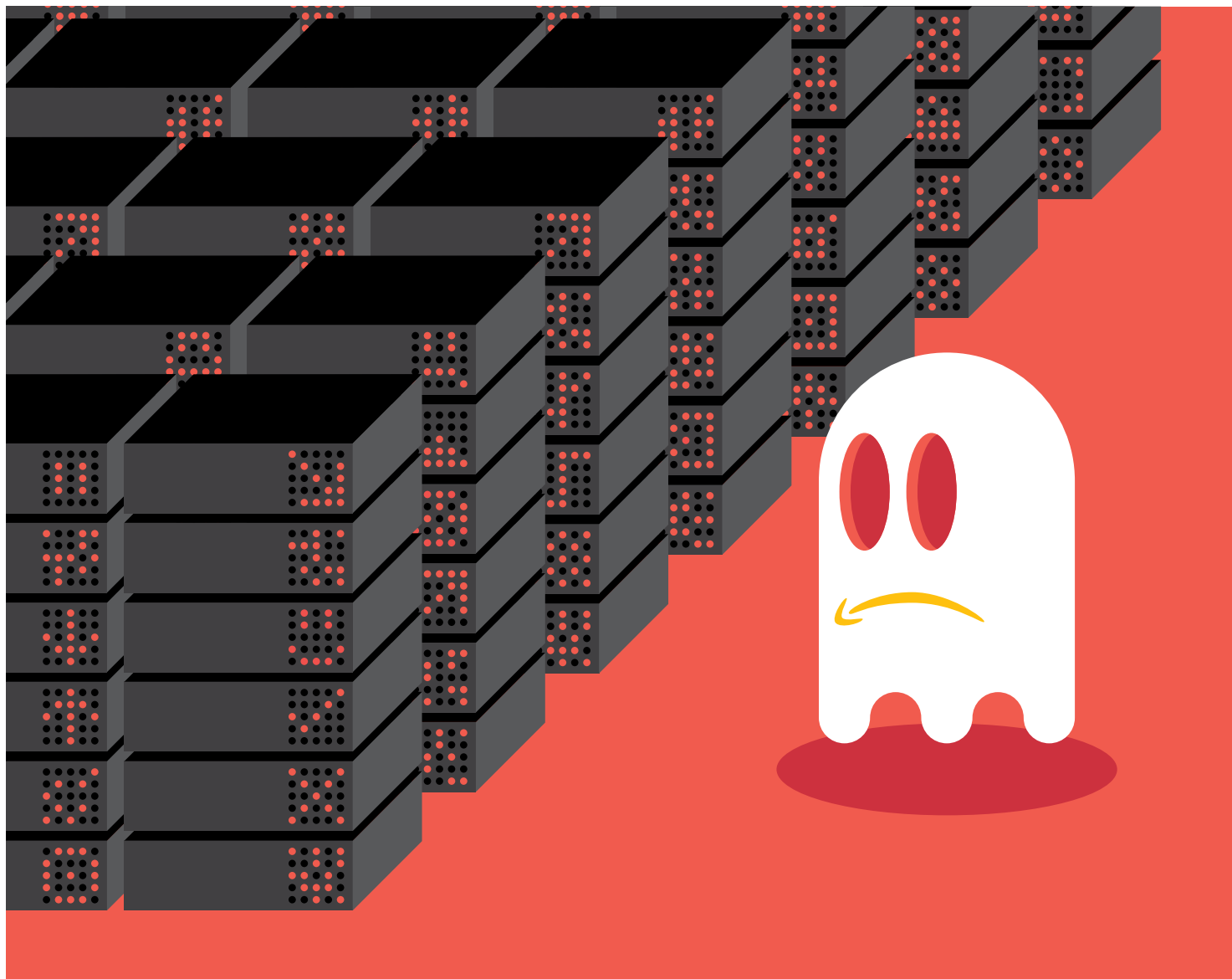
O utrápeném internetu, úspěchu Wikipedie
a možnostech nezávislosti

KRITICKÁ INFRASTRUKTURA DUCHA

Zdeněk Staszek

Rok 2026 je prý analogový. Poslouchají se více vinyly a CD přehrávače, fotí se na fotoaparáty, volný čas vyplňuje rukodělba. Jinými slovy, letošek se nemá rád s internetem, místem plným AI obsahu, reklamy, únavných mikrotrendů, manoféry a společenských bublin. Možná ale existují cesty, jak pochroumaný vztah napravit.

Kdokoli si chtěl v pondělí ráno 20. října 2025 udělat cvičení v Duolingu, zahrát online střelečku Fortnite nebo se podívat na sociální síť Snapchat, měl smůlu. Na obrazovce se objevila pouze chybová hláška. Na výpadky a chyby v následujících hodinách naráželi uživatelé internetových služeb od bankovníctví po videoplatformy po celém světě. Problémy hlásily McDonald's, britské úřady, *The New York Times*, Disney+, Reddit, T-Mobile, Roblox, některé nemocnice, americké aerolinky, Netflix a další a další. Odhad ztrát způsobených několikahodinovým globálním výpadkem internetových služeb se pohybuje až na stu miliard dolarů (přes dva biliony korun).

Za kolaps části světové internetové infrastruktury mohla technická chyba při aktualizaci serverů v americkém státě Virginie. Updaty softwaru se nepodařilo každou chvíli, tentokrát se však jednalo o zásadní uzel

cloudových služeb, skrze nějž probíhá velká část komunikace mezi servery, úložišti a aplikacemi. Technická závada proto způsobila globální kaskádu výpadků, které následně technici po celém světě museli řešit ještě po zbytek týdne. To je ovšem pouze technická část vysvětlení, které by nedávalo smysl bez té byznysové. Kritické servery ve Virginii totiž vlastní a spravuje společnost Amazon Web Services (AWS), speciální divize korporace Amazon zaměřená na poskytování a provoz cloudových a webových služeb. AWS podle odhadů provozuje globálně přes třicet procent cloudové a serverové kapacity; v závěsu jsou služby od Microsoftu a Googlu. Právě spoléhání celého světa na pár soukromých firem, a ne na vlastní zdroje byla druhou, možná podstatnější částí havárie.

Dominance několika málo společností v oblasti zajišťování globální internetové infrastruktury — tedy s výjimkou Číny,

Ruska a několika dalších autoritářských zemí — je jen jedním z mnoha projevů toho, co kritici současného Silicon Valley označují jako technofeudalismus, čili rostoucí závislost států i ekonomik na americkém technologickém sektoru, která se propisuje do mediální krajiny, každodenního života i udržitelnosti demokratických režimů. Hmotná infrastruktura se ovšem připomene pouze událostmi, jako byl loňský říjnový výpadek, nebo lokálně, například množícími se protesty proti stavbě datacenter. Většina lidí zažívá a vnímá technologické proměny, sílící závislost i proměny internetu, když systémy běží hladce a obrazovky ukazují, co mají.

„Z internetu se stal automat na trápení,“ shrnuje možná obecně sdílený dojem ze stavu internetu podcast *The Atlantic* s Hankem Greenem, popularizátorem vědy, youtuberem a jednou z internetových stálic

MALÁ LITERATURA
U VELKÉHO MOŘE

Ondřej Nezbeda

JSME ZNÁMÍ MELANCHOLIÍ
ŘÍZNUTOU SEBEIRONIÍ

Rozhovor s Martinem Kraflem

AUTORSTVO A MRTVOLSTVO

Ondřej Cikán

ANKETA

—

ČESKÉ VLNY VE FRANKFURTU

Ilustrace Veronika Jelinek

České moře se chystá omýt německé břehy. Pro neznalé: Česko bude letošním čestným hostem Frankfurtského knižního veletrhu — s mořskou metaforou na štítu. Jde o prestižní příležitost, která přitahuje pozornost kritiky, vzrušuje zúčastněné a skýtá tuzemské literatuře velké příležitosti. O to je navigace agenturními, nakladatelskými, veletržními a dalšími vodami složitější.

O smyslu hostování na Frankfurtském knižním veletrhu a o tom, co přijde po něm

MALÁ LITERATURA U VELKÉHO MOŘE

Ondřej Nezbeda

Zpráva o čestném hostování Česka na Frankfurtském knižním veletrhu a jeho prozatímní přípravy zatím u literární veřejnosti vyvolaly hlavně obvyklé brblání, jestli celý ten nákladný cirkus vůbec k něčemu bude. Brblání ovšem není pouze český národní sport, němčina má pro tutéž etologickou reakci pěkné slovo *rummeckern* čili pořád dokola remcat. Nejde tedy o kulturní unikát, kterým bychom své sousedy překvapili, zazářit budeme muset jinak.

S ředitelem Českého literárního centra
Martinem Kraflem o přípravách na veletrh

JSME ZNÁMÍ MELANCHOLIÍ ŘÍZNUTOU SEBEIRONIÍ

Text Zdeněk Staszek

Frankfurtský knižní veletrh je něco jako olympiáda, říká ředitel Českého literárního centra Martin Krafl. Právě pod jeho vedením probíhají přípravy i realizace možná nejdůležitější události české literatury z posledních let — úlohy čestného hosta na veletrhu. Jak se tedy naše reprezentace připravuje?

V posledních měsících představuje české hostování ve Frankfurtu pro literární kruhy téma číslo jedna. Z pohledu laika a běžného čtenáře to nicméně může působit trochu záhadně. Proč je tak důležité hostování na jednom veletrhu?

To chápu. Troufám si doufat, že po letošním říjnu bude pro mnoho lidí výraz „hostování“ jasnější. Frankfurtský veletrh je unikátní, proto je to důležité. Dal by se přirovnat ke sportovní olympiádě. Země, která se ocitne v roli čestného hosta, má zaručeno, že se na ni po dobu příprav, v okamžiku vrcholu prezentace na veletrhu, ale i po ní soustředí pozornost knižního průmyslu, médií i čtenářů. Je to největší a nejdůležitější veletrh na světě, který otevírá literatuře cesty na všechny jazykové trhy. Stát se čestným hostem bylo pro Česko strategickým cílem mnoho let a vstupenkou do soutěže o hostování, kterou jsme v roce 2023 v konkurenci tří zemí vyhráli, se kromě soutěžního Bid Booku CZECHIA 2026 stalo úspěšné hostování na Lipském knižním veletrhu 2019.

Předchozí otázka se vlastně dá i otočit, protože účast ve Frankfurtu představuje i pro různé tuzemské subjekty něco jiného, ať se bavíme o autorech, nakladatelích, nebo agentech. Jak se daří tyto zájmy koordinovat a ladit?

České literární centrum, které je sekci Moravské zemské knihovny neboli „CzechLit“, na sladování všech hráčů na trhu pracuje dlouhodobě a systematicky. Propojujeme například literární překladatele a překladatelky s nakladateli, podporujeme práci nakladatelství a literárních agentů a agentek, jsme v kontaktu

s knihkupci, umožňujeme autorstvu tvořit a cestovat do zemí, kde jim vycházejí díla v překladu, anebo pořádáme rezidence v tuzemsku i zahraničí. České knihy se prezentují na literárních festivalech a veletrzích po celém světě. Od roku 2017, kdy CzechLit vznikl, jsme ušli společně velký kus cesty a alespoň osobně mám pocit, že blíží se hostování na Frankfurtském knižním veletrhu hráče na tuzemském trhu sblížilo a nadchlo. Dobrou zprávou je, že kromě autorek a autorů, literárních překladatelek a překladatelů, literárních agentů, vydavatelů a knihkupců do Frankfurtu nad Mohanem přijede i delegace filmových producentů díky spolupráci s Českým filmovým centrem. Nebudou chybět ani čeští vývojáři her.

V rámci projektu CZECHIA se navíc díky nápadu generálního ředitele Moravské zemské knihovny Tomáše Kubička povedlo ve spolupráci se Světem knihy a Nadací PPF propojit nakladatele, agenty a filmové producenty prostřednictvím nového programového formátu Book-to-Screen na Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech. V červenci se deset knižních titulů ze střední a východní Evropy včetně dvou českých představilo filmařům a minimálně další dva roky se akce bude opakovat.

Pojďme od probíhajících příprav na samotný začátek. Když si laik představí účast na veletrhu, tak pravděpodobně vidí stánek, ubytování, propagační materiál a možná nějaký doprovodný program. Předpokládám, že realita je mnohem složitější...

Celé to začíná neúprosným rozpočtem. Vystavovat na mezinárodních veletrzích by bez kontinuální podpory Ministerstva

kultury České republiky nebylo možné. Pro optimalizaci nákladů a udržitelnost naší prezentace vkládá Moravská zemská knihovna své více než desetileté know how do návrhu a výroby prezentačního národního stánku, do sestavování prezentační kolekce knih přeložených či vhodných pro přeložení do jiných jazyků a zabezpečuje podporu agentážní činnosti nakladatelů i networking literárních překladatelů. To vše pak doplňují literární akce CzechLit, ať už pro odbornou veřejnost, či čtenáře, a prezentace české kultury, často ve spolupráci s Českými centry a zastupitelskými úřady. Projekt CZECHIA 2026 je ale mimořádný a vyžaduje vlastní projektový tým, v jehož čele stojí manažerka Jana Hájková. Moravská zemská knihovna pod vedením generálního ředitele Kubička všechny tyto aktivity zastrešuje.

Jaký bude tedy hlavní a doprovodný program?

Program už vlastně běží, a to v rámci Roku české kultury v německy mluvících zemích od října 2025 do letošního prosince. Desítky zejména literárních akcí mají postupně zvyšovat zájem o českou kulturu a avizovat hostování na veletrhu.

Veletržní programová koncepce CZECHIA 2026 stojí na třech hlavních dramaturgických pilířích a prezentuje nové překlady do němčiny. Představíme *Silné hlasy a společensky palčivá témata*, která otevírají diskusi o středoevropské identitě a nestabilitě dnešní doby. Zaměříme se na autory české i československé literatury s jejich ironickými i melancholickými příběhy. Ty pak doplní ekologické otázky, témata menšin nebo debaty s autory pocházejícími z jiného

ANKETA

Na Frankfurtský knižní veletrh se vypraví desítky českých spisovatelů, básníků, autorů komiksu nebo dramatiků. Zeptali jsme se některých z nich na jejich očekávání i zkušenost se zahraničím:

MĚSÍČNÍK *HOST*. LITERATURA, KULTURA, SPOLEČNOST

**K tištěnému předplatnému je navíc zdarma
i elektronická verze a sleva na nákup knih
ve vybraném nakladatelství.
Host, čas číst.**

Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost

www.h7o.cz/predplatne

RUSKÁ LITERATURA NA POZADÍ KATASTROFY

Alena Machoninová

Jaké jsou možnosti ruské literatury v pátém roce války Ruska proti celé Ukrajině? A není v takové situaci spíše docela nemožná? ptá se ve svém eseji rusistka a prozaička Alena Machoninová, když uvažuje o aktuální ruské literatuře vystavované cenzuře a vyháněné ze země. Odpovědi hledá u několika autorek — dnešních i minulých, rozdělených zeměpisnou hranicí, spojených však představou, že psaní je nezcizitelná forma prožívání světa.

V roce 1980 sovětská literární vědkyně a spisovatelka Lidija Ginzburgová napsala esej, v němž se bez sentimentu ohlíží za dobou svého mládí — za třicátými léty, která jsou v historické paměti vyznačena sledem katastrof: kolektivizace, ukrajinský hladomor, politické procesy. Nesoustředí se kupodivu na ně, ale na otázku, jak lidé jako ona, intelektuálové z velkých měst, mohli na jejich pozadí celkem spokojeně žít? Navazuje tak na Borise Pasternaka, z jehož bezejmenné básně z roku 1931 si pro název svého eseje vypůjčuje verš: „Ve shodě s právním řádem“. A Pasternak zase na Alexandra Puškina, k jehož „Stancím“ napsaným v roce 1826, pět měsíců po popravě děkabristů v naději, že alespoň budoucí krutovláde se půjde vyhnout, je značně skeptický. Život na pozadí katastrofy má v Rusku svou tradici — i literární, jak je vidět, a není proto divu, že se k eseji Lidije Ginzburgové od začátku ruské invaze na Ukrajinu obrací mnozí.

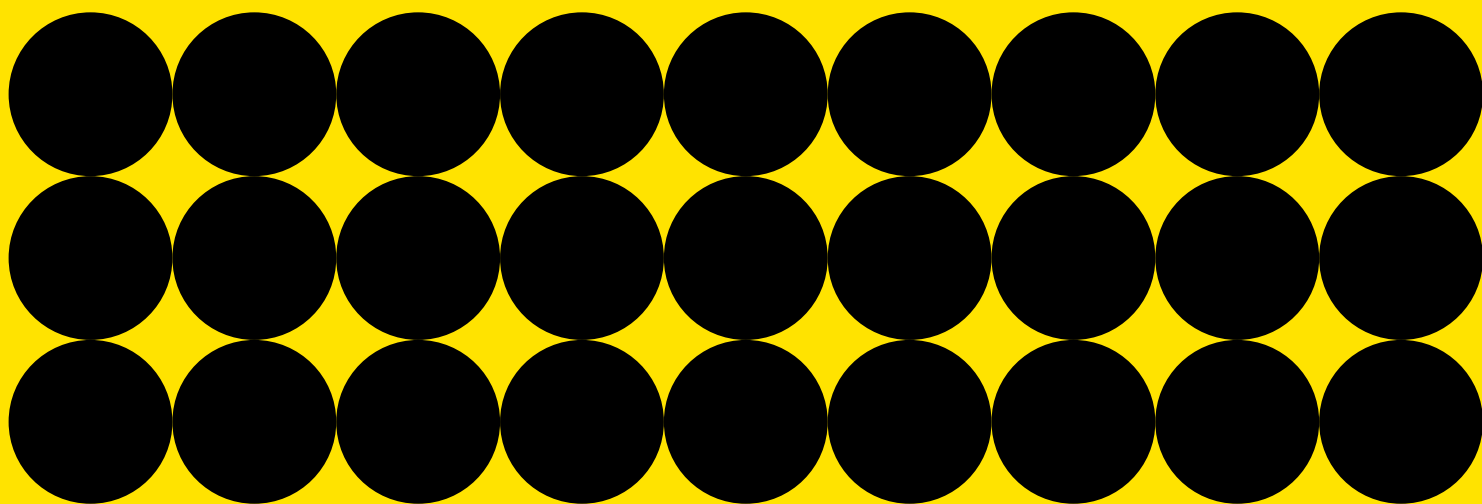
I já 16. prosince 2025 stojím uprostřed mramorem obložené stanice moskevského metra a čekám na knihkupce, který mi má v deset hodin dopoledne přinést výbor z díla této v úzkých kruzích kultovní autorky, jediný za jejího života publikovaný výbor ze zápisů a esejů — *Člověk u psacího stolu* z roku 1989. Chci mít svůj papírový výtisk a připlácím si, abych si ho mohla vyzvednout co nejdříve osobně. Ten rituál mě na okamžik vrací do života, který není takový, jaký byl, a už nikdy nebude. Kolem smluvené hodiny pohledem pátrám po zalidněné stanici, kde ne jeden cestující na někoho čeká, něco si vyzvedává, něco předává, a snažím se uhodnout, kdo z té spousty zasmušilých lidí je tady kvůli mně. Svého knihkupce poznávám, dříve než knihu stačí vytáhnout z batohu. Je to ten typ upraveného postaršího muže v zašlém oblečení nijakého střihu, co dny tráví v čítárnách veřejných knihoven a svačí vejce uvařená natvrdo. A už mi předává knihu v pomačkaném pytlíku z pevného igelitu. Mám dokonce pocit, že na mě spiklenecky mrkne, jako by i on v té knize, než mi ji prodal, hledal návod na život na pozadí katastrofy. Pousměju se a poděkuju. Potom se každý vydáme svým směrem. A mně v tom davu všedně spěchajících lidí hlavou běží neodbytné otázky, které svého času esej Lidije Ginzburgové iniciovaly: „Dnešní lidé se neustále diví, jak to bylo

možné? [...] Jak si život mohl běžet klidně dál při tom všem, co se v něm dělo?“ A sama se obdobně ptám: Jak je to možné dnes? Jak je možné chodit si do metra pro staré knížky, zatímco jiní lidé jinde, ne zas tak daleko odsud, se tam chodí schovat?

Ginzburgová uvádí tři prosté důvody: přizpůsobivost, obhajoba nutnosti (i zla, když na to přijde) a lhostejnost. Nejsem zdaleka jediná, kdo si k sobě ta nelichotivá slova vztahuje — především poslední. „Uznejte sami, je šílené přiznat si vlastní lhostejnost,“ píše Oksana Vasjakinová v básni „O čem přemýšlím, když se ráno dívám z okna“. Už ji přiznává: „[...] nic necítím,“ ale vzápětí to popře: „Mám strach.“ A báseň ukončí veršem: „Ale co nadělám, jiný život mít nebudu.“ Vzhledem k tomu, že celá čtyřstránková báseň je vnitřním dialogem s esejem Lidije Ginzburgové, čtu i tato slova jako jasnou narážku na jeho závěr, v němž autorka píše o tom, že biografie, která se skládá v průběhu života na pozadí katastrofy, je biografií zcela mimo vlastní vůli člověka.

Za slovy Ginzburgové prosvítá jistá lítost, vždyť jako přirozený se jeví požadavek, který — dost možná rovněž v reakci na její esej — v novele *Trik* vyslovila Marija Stěpanovová: „[...] člověk musí mít svou biografii v rukou a nedovolit jí, aby se mu vymkla a začala vyvádět.“ Jenže i pro ni, respektive pro její autobiografickou hrdinku, to v tu chvíli bylo už jenom zbožné přání, kdežto přirozeným se ze dne na den stal pocit nepřestávajícího pádu a trpného čekání, že jednou, snad už brzy, skončí, že autorka i její hrdinka dopadnou na zem. Oproti tomu Oksana Vasjakinová ve zmíněné básni vybízí k aktivnímu přijetí vnucené biografie, o níž psala Ginzburgová, k převzetí zodpovědnosti za ni, protože se chtě nechtě stala její vlastní — i její, možná i vaše.

Báseň Oksany Vasjakinové pochází ze sbírky *O čem přemýšlím*, která stejně jako novela Mariji Stěpanovové vyšla v roce 2024, tedy ve druhém roce války, velké války, již rodná země obou autorek stále ještě vede proti sousední. A tato skutečnost ne-li ruší, pak přinejmenším značně komplikuje jakékoli analogie s esejem Lidije Ginzburgové — i v něm se sice mluví o státní zvěsti, avšak obrácené výhradně dovnitř země, proti jejím vlastním občanům.

BERNARDETA
BABÁKOVÁ

Básnířka čísla

ILYA
KHARKOW

Povídka

LUZ

Nová jména

JIŘÍ
ŠIGUT

Ateliér

Básnířka čísla Bernardeta Babáková

Bernardeta Babáková (nar. 1994 v Brně) píše poezii, prózu, věnuje se intermediálním projektům a videu. Její texty byly přeloženy do řečtiny a japonštiny. Mezi její publikace patří básnická sbírka *Sdílení polohy bylo ukončeno* (Dobrý důvod, 2021), experimentální kolektivní text *Sedimenty diagnózy wellness* (FaVu — Host, 2021), přispěla do zinu kolektivu RFK *Nic se neuvolnilo a nic se neuvolní* (Roleta, 2022), editorsky i autorsky se podílela na sborníku *Návod na přípravu člověka* (JAMU, 2022). Věnuje se také kurátorování a dramaturgii nezávislého umění.

Povídka Ilya Kharkow

Ilya Kharkow je spisovatel původem z Ukrajiny žijící v politickém exilu v Evropské unii. Po začátku plnohodnotné války odmítl mobilizaci, devět měsíců se skrýval a poté zemi opustil. Tato zkušenost se stala základem jeho románu *The Mining Boys* a dvoudílné knihy *Holes in the Shatpe of Humans* — knih o tom, jak válka ničí nejen města, ale i ty nejintimnější hranice lidského života. Více o autorovi najdete na <https://ikharkow.com/>.

Nová jména Luz

Luz (nar. 1998) vyrůstal na Hlučínsku, v Brně studoval anglistiku a psychologii. Publikoval v *Psím víně*, revue *Dno*, *A2* či v *Revue Prostor*. V současnosti je frekventantem terapeutického výcviku. V letošním roce vyšla v edici Větrných mlýnů Mlat jeho debutová básnická sbírka *Nenávrat*.

Ateliér Jiří Šigut

Jiří Šigut (nar. 1960) působí v Ostravě jako grafik ve svobodném povolání. V roce 1985 začal užívat média fotografie a od počátku devadesátých let se při tom obešel bez kamery. Spolu s rozšířením způsobů, jimiž je možné fotografování praktikovat, obohatil škálu konceptuálního umění. Osvobození od optiky vedlo k významové otevřenosti experimentálních výsledků. Vznikaly vrstvením stop, jejichž uspořádání neměl Šigut pod kontrolou. Naopak, podřídil vznik děl programové samovolnosti. Jeden příklad za ostatní: „V příčně položeném papíru spojují protilehlé břehy potoka, voda přináší naplaveniny; na jednom místě se mohou zpřítomnit vedle sebe přírodniny z různých lokalit...“ Určení místopisu i údobí osvětů platí za exaktní součást názvů. Autor rezignuje na obvyklou estetizaci obrazů, zato vyznává tezi, že příroda nemůže mít tvůrčí krize. Osobní protokoly zážitků z terénu předkládá zájemcům coby součást výstav. Rekapitulace Šigutových inovací kreativních možností (nejen fotografie) nabízejí monografické svazky z let 2018 a 2022. (Josef Moucha)

Festival of Arts Literature & Learning 1-4-10 2026

Sofi Oksanen, Marie NDiaye,
Oliver Lovrenski, Oksana Zabužko,

Alberto Manguel,
Vratislav Maňák,
Marek Šindelka,
Tom de Freston,

Wolfe von Lenkiewicz,

Paata Šamugia,

Pavel Talankin,

Ghájath Almadhún,

Martin M. Šimečka,

Adam Borzič, Alice Koubová,

Radka Bodzewicz, Kubo Ursiny
& Provisorium a další

Festival
umění, literatury
a vzdělávání

www.doxfall.cz

Naděje je stav mysli.

Hope is a state of mind.

Centrum současného umění DOX
DOX Centre for Contemporary Art
Poupětova 1, Praha 7

Za podpory

Ministerstvo
kultury

aoba
kuos
NADAČNÍ FOND

NADAČNÍ
FOND
DOX

Státní fond kultury ČR

Partneři festivalu

Mediální partneři festivalu

MĚSÍČNÍK
HOST

tvar
celoplošná kultura

RESPEKT

iLiteratura.cz

**S francouzskou spisovatelkou Constance Debré o tom,
že svět nikdy nepochopíme a konflikty jsou v pořádku**

ZACHRÁNIT NÁS MŮŽE JEDINĚ FORMA

Text Michal Tallo

Francouzská prozaička Constance Debré patří k nejznámějším jménům současné politicky angažované autofikce. Její novely *Love Me Tender* (2025) a *Jméno* (2026) vyvolaly velký ohlas i v Česku, kde vyšly v překladu Petry Zikmundové v nakladatelství tranzit.cz. V květnu letošního roku autorka navštívila bratislavský festival BRaK, na němž vznikl i tento rozhovor. Pro *Host* ho vedl slovenský spisovatel Michal Tallo.

Rozhovor

Lázár

Román, který okouznil svět

Monumentální rodinná sága
o zániku starého Uherska

Mladý švýcarský autor vypráví nádherným jazykem příběh uherské šlechtické rodiny, který se odehrává na pozadí událostí pohnutého 20. století a začíná v jeho prvních dnech na lesním zámku, rodovém sídle dynastie von Lázár. Pohádkově baladickou atmosféru i realistické scény vykresluje Nelio Biedermann nadčasovým a zároveň moderním stylem. Hrdinové románu zažívají vrcholy i pády, v jejich osudech prožíváme tragiku i krásu lidské existence a spolu s nimi si klademe věčnou otázku: Jak žít? Působivé dílo přinášející mimořádný zážitek přeložila Michaela Škultétová.

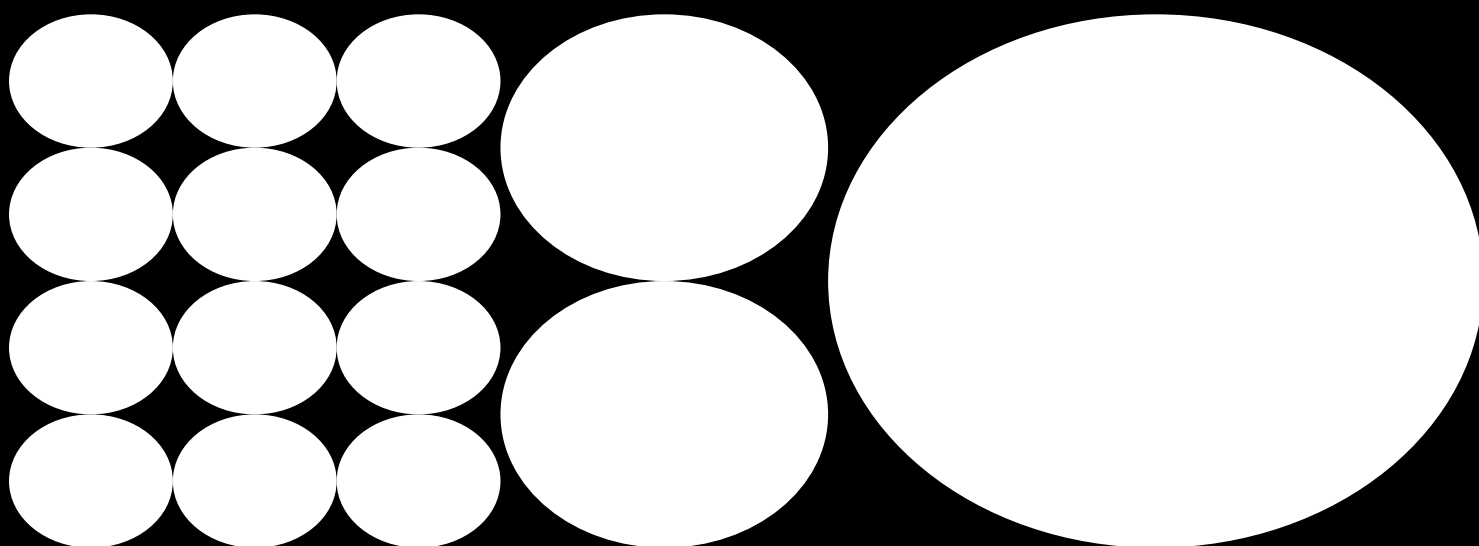
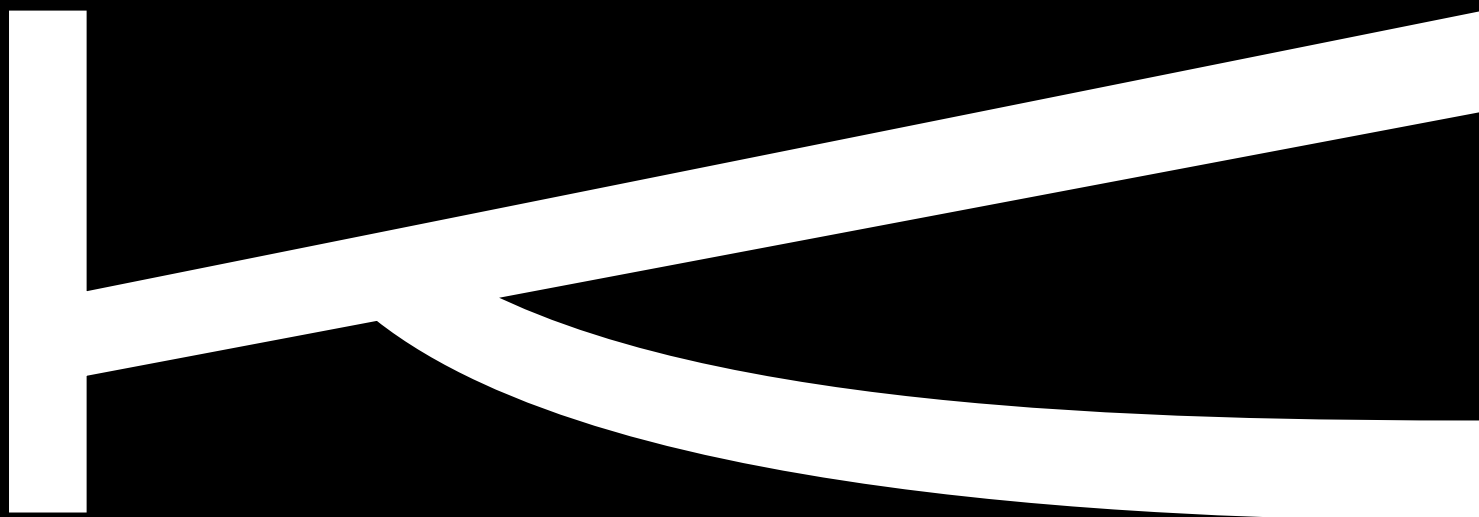
O Karlu Vachkovi, jeho škole zmatku a potřebě nutit lidi myslet jinak

JEŠTĚ JEDNOU JIM ŠLÁPNOUT DO KSICHTU!

Apolena Rychlíková

SPRAVEDLIVÝ RŮST

Daniel Prokop

JMÉNO
Constance Debré

BOSORKY
Agnieszka Szpila

tvar

obtýdeník živé literatury

Otevřený tradici,
věrný jinakosti.
Od roku 1990.

FLIP

Festival literárního překladu

První český festival
literárního překladu

25. a 26. září 2026

Žižkostel – náměstí Barikád 1, Praha 3

debaty, workshopy,
performance, hudba a divadlo
překladačské osobnosti
z řad zahraničních i domácích

pořádá měsíčník pro světovou
literaturu Plav

www.flipfestival.cz

2/26

www.souvislosti.cz
revue pro literaturu a kulturu

**Rezek
Diviš
Iwashita
Janota
Řehák
Šanda
Páleníček
Dvořáková
Děžinský
Koten
Hrabal**

**Novosad
Míková
Michalec
Blandiana
Pech
Císař
Bedřich
Ouředník
Roleček
Nodl
Zizler**

Od knihy k filmu

Objevte ty nejlepší
filmové adaptace

ONLINE NA

**dafilms.
CZ**

Kde zpívají ráci (Olivia Newman, 2022)

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
KULTURY

fondu
audiovizí

knihy, které nejdou černobíle

Těla ve tmě Davorin Lenko

Kemp Maartje Wortel

Přišla za svítání Sandrine Collette

Šílení Antoine Wauters

Ať se třesou nevinní Barbara Frandino

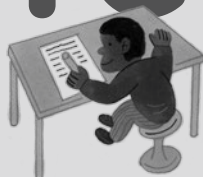
#ctubetu

Děti, čtete?

26

NEJVĚTŠÍ DĚTSKÝ LITERÁRNÍ FESTIVAL

18/9-30/10

6 MĚST*

AUTORSKÁ ČTENÍ

VÝTVARNÉ DÍLNY

VÝSTAVY

DIVADLO

* BRNO, BLANSKŮ,
OLOMOUC, PLZEŇ,
PRAHA, ZNOJMO

DETICTETE.CZ

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ

19/9, 10.00-19.00

WERICHOVA VILA

AKCE FESTIVALU JSOU ZDARMA, DOPORUČUJEME VŠAK VČASNOU REZERVACI NA NAŠEM WEBU

FESTIVAL BRNĚNSKÝCH NEZÁVISLÝCH DIVADEL

4. – 11. 10. 2026

1. ROČNÍK

VÍCE INFORMACÍ

8 DNÍ

14 NEZÁVISLÝCH DIVADEL
8 MÍST PO CELÉM BRNĚ

FINANČNÍ PODPORA:

MEDIÁLNÍ PODPORA:

POŘADATEL:

B | R | N | O

jihočeský kraj

Ministerstvo
kultury

KULTURNÍ MAGAZÍN

TIC BRNO ←

REVUE
PROSTOR

MĚSÍČNÍK
HOST

GO TO BRNO.cz ←

VSTUPENKY:

Festival se koná za finanční podpory Statutárního města Brna, Ministerstva kultury České republiky a Jihočeského kraje. Festival se koná pod záštitou primátorky statutárního města Brna JUDr. Markéty Vaňkové.

Meme

KAUFLAND PREMIUM

Jakub Jetmar

Hypertextové odkazy jsem vždycky spíše nadužíval. Zakoukal jsem se do nich od prvních kontaktů s internetem: vždyť tady se dá kliknout a dozvědět se víc a já chci vědět víc! Ve vlastním psaní jsem pak podtržená a zabarvená slova chápal jako osvědčení, že jsem si s článkem dal skutečnou práci, načetl řadu věcí, kterými celé dílo transparentně podkládám. V posledních měsících nicméně tuto svou téměř dvě dekády trvající aféru přehodnocuji. Přehršel hypertextových odkazů se naopak stává důkazem, že si někdo nedal *vůbec žádnou práci*.

Nejvíce mě to praštilo do očí při četbě letního přemítání Michala Půry. „Hybridní novinář“, jak označuje své bourání hranic mezi placeným PR a novinářinou, ve své tour po výročních zprávách rozebírá, že i malá česká média občas dostanou peníze od někoho bohatého. Filipika nedochází k žádnému skutečnému zjištění, ve svém textu nicméně navrhl přes šest desítek odkazů, takže to na první pohled *vypadá*, že má nabito. Reálně přitom jen požádal některý z velkých jazykových modelů o hloubkovou rešerši a sepsání hanopisu, čemuž nasvědčuje i hodnocení textu od AI detektoru Pangram.

To ale zajímá málokoho. Někdejší šéf vlivového portálu Info.cz Daniela Křetínského a dnes moderátor CNN Prima News alespoň části svého publika sdělení úspěšně doručil: jinými kritizovanou oligarchizaci médií není třeba brát vážně, pochybné věci přece dělají všichni, říká v podstatě text. Půr touto relativizací přitom hájil zejména své počínání. Jen čtyři dny před vydáním totiž *Hlidací pes* přinesl zprávu o tom, že si jeho propagandistické služby platí i krajně pravicová europarlamentní frakce Patrioti pro Evropu, mezi něž patří naše ANO a Motoristé.

AI našťastí pro něj pracuje rychle. Pro odpověď v duchu *nic není pravda a všechno je možné* stačí jeden dva prompty. Demiurgové populárních generátorů přitom očividně došli k tomu, že odkazy dodávají kompilacím na důvěryhodnosti. A tak bezobsažnou šlich-tou plnou hypertextových pseudodůkazů přetékají populární blogy, zdánlivou investigativu jsem zaznamenal i jako zbraň v kampani pro komunální volby...

Konkrétně Půrovi se nedá upřít otevřenost. „AI bude Kauflandem mediálního prostoru: bude vyrábět levný obsah pro osmdesát procent lidí. Hranice mezi pravdou, halucinací a nepravdou se úplně rozetře. Zbýlých dvacet procent bude platit za drahý lidský obsah a offline svět se stane luxusním zbožím,“ prohlásil nedávno v podcastu Klub rváčů. Mezi přepychovým zbožím jmenuje i vlastní tvorbu. Ve skutečnosti i svým pravičákům z vyšší střední třídy cynicky servíruje Kaufland premium. Stačí si ostatně prolistovat jeho loňskou knihu *Bruselský diktát aneb co školy o EU neučí*, v níž stejně jako ve svých analýzách prokazuje i druhý rozměr své hybridity — té technologicko-lidské.

Autor je novinář.

HOST → 8

Osobnost

ALENA MACHONINOVÁ

Téma

MICHEL FOUCAULT 100

Kontexty

RUŠENÍ ÚSTAVU
TRANSLATOLOGIE

Básník čísla

MIROSLAV OLŠOVSKÝ

Historie

MILAN KUNDERA PÍŠE
PHILIPU ROTHovi

Neméně rád si dnes vybavuji svůj obraz z těch mladých let, kdy jsem seděl shrbený nad psacím stolem jako za starou katedrou, melodickým hlasem jsem si předříkával vytvořená slovní spojení a celé věty, zkoušel jsem si je na rtech jako nějaký posedlý veršotepec a přitom jsem pořád tonul ve vrcholné spokojenosti u vědomí, že výsledkem této šťastné námahy bude přes všechny možné nedostatky jeden z nejúžasnějších a nejvýznamnějších plodů lidské fantazie — román. Požehnaný Román. Posvátný Román. Všemocný Román. Bože, jak já ti, Stingo, závidím ta dávná odpoledne Prvního románového opojení, kdy nesmrtelné tužby diktovaly každou pomlčku a středník a člověk byl plný dětské víry v krásu, kterou, jak cítil, mu bylo souzeno vyvolat k životu.

William Styron

Česko

Frankfurtský knižní veletrh
Čestný host 2026

Česko: země na pobřeží

www.czechia2026.cz

7.-11. 10. 2026

75 autorek a autorů • 170+ překladů
100+ vystoupení • 40+ nakladatelství
100+ akcí Roku české kultury
2 000+ m² pavilonu

7.-11. 10. 2026

**MORAVSKÁ
ZEMSKÁ
KNIHOVNA**

Czech
Lit

**FRANKFURTER
BUCHMESSE**

Partner Roku české
kultury a čestného
hostování:

Česko-německý
fond budoucnosti
Deutsch-Tschechischer
Zukunftsfonds

Realizováno
za podpory:

PPF
NADACE

Hlavní mediální
partneři:

Česká televize

Český rozhlas

9 771 211 993 009